

Uniwersytecki Szpital Kliniczny
w Poznaniu

VADEMECUM Praw Pacjenta

**Przestrzeganie praw Pacjenta jest ustawowym obowiązkiem
wszystkich uczestniczących w udzielaniu świadczeń zdrowotnych**

Pełnomocnik ds. Praw Pacjenta i Kombatantów
Anna Ruszczak, Dział Organizacyjno-Prawny
ul. Długa 1/2, 61-848 Poznań
tel. 61 854 90 99

Prawa pacjenta

Prawa pacjenta są zbiorem praw, zawartych między innymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, czy też ustawie o działalności leczniczej.

Przestrzeganie praw pacjenta jest ustawowym obowiązkiem wszystkich uczestniczących w udzielaniu świadczeń zdrowotnych, od organów władzy publicznej poczynawszy, poprzez osoby wykonujące zawód medyczny, do wszystkich innych, którzy z racji wykonywanego zawodu mają kontakt z pacjentem.

Prawo pacjenta do świadczeń zdrowotnych

- Pacjent **ma prawo do świadczeń zdrowotnych** udzielanych z należytą starannością, odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej, w warunkach odpowiadających wymaganiom fachowym i sanitarnym.
- Pacjent **ma prawo do korzystania z rzetelnej, opartej na kryteriach medycznych listy oczekujących** – w sytuacji ograniczonej dostępności do świadczeń zdrowotnych.
- Pacjent, w razie wątpliwości ma prawo żądać, by lekarz zasięgnął drugiej opinii innego lekarza lub zwołał konsylium lekarskie, a pielęgniarka (położna) zasięgnęła opinii innej pielęgniarki (położnej). Żądanie oraz ewentualną odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej.

Pacjent ma prawo do natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia.

Prawo do informacji

- Pacjent **ma prawo do informacji o swoich prawach**, dlatego umieszczamy stosowną informację na tablicach dostępnych w Oddziałach, w Izbie Przyjęć oraz w Biurze Ruchu Chorych.
- Pacjent **ma prawo do informacji o rodzaju i zakresie świadczeń udzielanych u danego świadczeniodawcy** oraz o danych osobowych personelu udzielającego świadczeń (identyfikatory pracowników).

- Pacjent **ma prawo do informacji zrozumiałej i przystępnej dla niego**. Ma prawo prosić o wyjaśnienia tak długo, aż przekazana informacja będzie przez niego w pełni zrozumiana.
- Pacjent **ma prawo do informacji o swoim stanie zdrowia**, rozpoznaniu, metodach diagnostycznych i leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia oraz rokowaniu. Ma także prawo zdecydować, komu i jakie informacje mogą być przekazywane (osoba wskazana na pierwszej stronie historii choroby).
- Pacjent **ma prawo do rezygnacji z otrzymywania informacji**. Powinien jednak dokładnie wskazać, z których informacji rezygnuje, np. o swojej sytuacji zdrowotnej.
- W przypadku utraty świadomości przez pacjenta obowiązują wcześniejsze ustalenia poczynione z pacjentem.

Pacjent do ukończenia 16. roku życia ma prawo do uzyskania od lekarza informacji w formie i w zakresie niezbędnym do prawidłowego udzielenia świadczenia.

Prawo do wyrażenia zgody

- Pacjent, także małoletni, który ukończył 16 lat, **ma prawo do wyrażenia świadomej zgody na udzielenie świadczenia zdrowotnego**.

Jeżeli pacjent jest:

- małoletni,
- całkowicie ubezwłasnowolniony,
- niezdolny do świadomego wyrażenia zgody, prawo do wyrażenia zgody ma jego przedstawiciel ustawowy, a w przypadku jego braku – opiekun faktyczny.
- Pacjent **ma prawo odmówić lub zażądać zaprzestania udzielenia świadczenia**.
- Pacjent:
 - który ukończył 16 lat,
 - ubezwłasnowolniony,
 - chory psychicznie lub upośledzony umysłowo, lecz dysponujący dostatecznym rozeznanie, ma prawo do wyrażenia sprzeciwu co do

udzielenia świadczenia zdrowotnego, pomimo zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego. W takim przypadku wymagane jest zezwolenie sądu opiekuńczego.

W przypadku zabiegu operacyjnego albo zastosowania metody leczenia lub diagnostyki stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta, zgodę wyraża się w formie pisemnej.

Zgoda lub odmowa powinna zostać poprzedzona przedstawieniem pacjentowi wyczerpującej informacji na temat planowanego bądź już udzielanego świadczenia.

W przypadku utraty świadomości przez pacjenta obowiązują wcześniejsze ustalenia poczynione z pacjentem.

Badanie lub udzielanie świadczeń zdrowotnych bez zgody pacjenta jest dopuszczalne:

- jeżeli wymaga on niezwłocznej pomocy lekarskiej, a ze względu na stan zdrowia lub wiek nie może wyrazić zgody i nie ma możliwości porozumienia się z jego przedstawicielem ustawowym lub opiekunem faktycznym. Taką decyzję lekarz powinien w miarę możliwości skonsultować z innym lekarzem i odnotować w dokumentacji medycznej;
- jeżeli przedstawiciel ustawowy pacjenta małoletniego, ubezwłasnowolnionego bądź niezdolnego do świadomego wyrażenia zgody nie zgadza się na wykonanie przez lekarza zabiegu operacyjnego albo zastosowanie metody leczenia lub diagnostyki stwarzającej podwyższone ryzyko dla pacjenta, a niezbędnych dla usunięcia niebezpieczeństwa utraty przez pacjenta życia lub ciężkiego uszkodzenia ciała bądź ciężkiego rozstroju zdrowia, lekarz może wykonać takie czynności po uzyskaniu zgody sądu opiekuńczego.

Prawo pacjenta do tajemnicy informacji z nim związanych

- **Pacjent ma prawo do poufności** – zachowania w tajemnicy wszelkich informacji z nim związanych, a w szczególności o jego stanie zdrowia, rozpoznaniu i rokowaniu, badaniach i ich wynikach.

Bez zgody pacjenta (lub zgody osoby sprawującej opiekę prawną nad pacjentem) **nie wolno informować nikogo o jego stanie zdrowia**. Pacjent ma prawo wskazać, komu informacje objęte tajemnicą będą przekazywane. Prawo to obowiązuje także po śmierci pacjenta, chyba, że zgodę na ujawnienie tajemnicy wyrazi osoba bliska, a jej ujawnieniu nie sprzeciwi się inna osoba bliska.

Prawo do tajemnicy nie jest stosowane gdy tak stanowią inne przepisy, istnieje niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta bądź otoczenia, zachodzi potrzeba przekazania informacji innym osobom wykonującym zawód medyczny.

Prawo do poszanowania intymności i godności pacjenta

- Pacjent **ma prawo do poszanowania intymności i godności** – osoba udzielająca świadczeń ma obowiązek postępować w sposób zapewniający poszanowanie tego prawa.
- Pacjent ma prawo do godnego umierania.
- Pacjent ma prawo do obecności bliskiej osoby przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjenta lub w przypadku prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia epidemicznego osoba udzielająca świadczeń zdrowotnych może odmówić obecności osoby bliskiej pacjentowi. Odmowa musi zostać odnotowana w dokumentacji medycznej. Obecność innych osób przy udzielaniu świadczenia, z wyjątkiem studentów i innych osób szkolących się w zawodach medycznych, wymaga zgody pacjenta. Uzyskanie zgody pacjenta jest wymagane również w przypadku demonstracji o charakterze wyłącznie dydaktycznym. Natomiast odmowa obecności osób szkolących się musi być wyrażana przez pacjenta każdorazowo.

Jeżeli pacjent jest małoletni, całkowicie ubezwłasnowolniony lub niezdolny do świadomego wyrażenia zgody, wymagana jest zgoda jego opiekuna oraz lekarza udzielającego świadczenia zdrowotnego.

Prawo pacjenta do dokumentacji medycznej

- Pacjent ma prawo do dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych – wniosek o udostępnienie dokumentacji na www.skpp.edu.pl Dla Pacjenta Udostępnianie dokumentacji.

Prawo pacjenta do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie

- Pacjent przebywający w szpitalu ma prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie, znajdującym się w Biurze Ruchu Chorych. Koszty przechowywania ponosi zakład opieki zdrowotnej, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Prawo do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza

- Pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy mogą wnieść sprzeciw wobec opinii albo orzeczenia lekarza, jeżeli mają one wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta.

Sprzeciw wnosi się do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta, za pośrednictwem Rzecznika Praw Pacjenta, w terminie 30 dni od dnia wydania opinii albo orzeczenia przez lekarza orzekającego o stanie zdrowia pacjenta.

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

- Pacjent przebywający w Szpitalu ma prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami, ale też ma prawo do odmowy takiego kontaktu. Numery telefonów przeznaczonych dla pacjentów poszczególnych oddziałów znajdują się na www.skpp.edu.pl Dla Pacjenta Numery telefonów na Oddziałach.
- Pacjent ma prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej, która nie polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, na zasadach zawartych w Regulaminie Organizacyjnym Szpitala.

Jeżeli zakład opieki zdrowotnej ponosi koszty realizacji powyższych praw, może obciążyć nimi pacjenta. Wysokość opłaty umieszczono w cenniku Szpitala.

Prawo do opieki duszpasterskiej

- Pacjent ma prawo do opieki duszpasterskiej zgodnie z własnym wyznaniem.
- W sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia lub zagrożenia życia pacjenta zakład opieki zdrowotnej, w którym pacjent przebywa, jest obowiązany umożliwić pacjentowi kontakt z duchownym.

Odstąpienie od leczenia

W szczególnie uzasadnionych przypadkach lekarz może nie podjąć lub odstąpić od leczenia pacjenta. Działanie takie nie może jednak spowodować niebezpieczeństwa utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia pacjenta.

Jeżeli jednak lekarz podejmie taką decyzję, ma obowiązek:

- uprzedzić o tym fakcie pacjenta (jego przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego) z odpowiednim wyprzedzeniem;
- wskazać pacjentowi lekarza lub zakład opieki zdrowotnej, w którym pacjent ma realne możliwości uzyskania świadczenia;
- uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej;
- Pacjent i jego rodzina ma prawo skorzystać z pomocy Komitetu Etycznego powołanego w Szpitalu.

Przestrzeganie i poszanowanie praw pacjenta jest jednym z podstawowych obowiązków świadczeniodawcy.

Kierownik zakładu opieki zdrowotnej lub upoważniony przez niego lekarz może w uzasadnionych przypadkach ograniczyć korzystanie z praw pacjenta.

Obowiązki pacjenta

Pacjent ma obowiązek:

- przestrzegać ustalonego z lekarzem sposobu leczenia;
- stosować się do poleceń personelu szpitala;
- dbać o higienę osobistą i czystość pomieszczeń;
- przestrzegać zakazu palenia tytoniu i picia alkoholu na terenie szpitala;
- zachowywać się kulturalnie;
- nie zakłócać spokoju innym chorym oraz personelowi szpitala;
- szanować własność placówki;
- przy przyjęciu przekazać Pielęgniarsce Oddziałowej leki przyniesione z domu.

Skargi pacjentów

W Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym w Poznaniu UWAGI, SKARGI I WNIOSKI można składać:

- wpisując do zeszytu uwag na Oddziale (osoby, które podadzą adres zwrotny otrzymają odpowiedź);
- w Sekretariacie Dyrekcji Szpitala, przy ul. Długiej 1/2;
- przesyłając pismo na adres Dyrekcji Szpitala;
- drogą elektroniczną: szpital@usk.poznan.pl, szpital.dluga@usk.poznan.pl
- w Biurze Pełnomocnika ds. Pacjenta i Kombatantów, mgr Anny Ruszczak, Dział Organizacyjno-Prawny, ul. Długa 1/2, tel. 61 854 90 99.

Skargi mogą być składane ustnie lub pisemnie. Pacjent ma prawo żądać pisemnego potwierdzenia przyjęcia skargi. Sprawy rozpatrywane są w przeciągu 30 dni.

UWAGA! Anonimowa skarga pisemna nie będzie rozpatrzona.

Pacjent, może także złożyć skargę do:

- Narodowego Funduszu Zdrowia-komórka ds. skarg i wniosków
- Biura Rzecznika Praw Pacjenta,
- Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej Izby Lekarskiej,
- Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych,
- Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

UWAGA! Prawa pacjenta zawierają się w poniższych dokumentach:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.
- Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry z dnia 5 grudnia 1996r.
- Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004r.
- Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008r.
- Ustawa o działalności leczniczej z dnia 15 kwietnia 2011 r.